

2026.01.30.

**SEGÉDANYAG-KÉSZÍTÉS A MEGÚJÍTOTT
ABLAK- ZSIRÁF GYERMEKLEXIKONHOZ
ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANÓRAI
FELDOLGOZÁSRA, ALSÓ TAGOZATON,
1-4. OSZTÁLYBAN**

JUHA GYÖNGYI ETELKA
BUDAFOK-TÉTÉNYI BAROSS GÁBOR ÁLTALÁNOS
ISKOLA

Email: gyongyinenibaross@gmail.com

Telefonszám: +36203258909

1. osztály – Ismerkedés a lexikonnal – Szóadászat

Tantárgy: Olvasás / Anyanyelv

Időtartam: 45 perc

Osztály: 1. évfolyam

Tanulásszervezés: frontális, egyéni munka

Eszközök: gyermeklexikon (Ablak-Zsiráf), feladatlap, ceruza, színes ceruza

Az óra céljai:

- A lexikon fogalmának megismerése
- Betűrend alapelveinek felismerése
- Keresési és lapozási készség fejlesztése
- Olvasási technika és szövegértés fejlesztése
- Szókincs bővítése
- Önálló információkeresésre nevelés
- Kitartás, sikerélmény biztosítása

Óra menete

1. Ráhangolódás – Beszélgetés (5 perc)

Tanítói kérdések:

- Milyen könyveket ismertek?
- Van otthon lexikon vagy szótár?
- Mire használjuk a lexikont?

Motiváció:

„Ma szóadászok leszünk, és megkeressük a szavakat egy különleges könyvben.”

2. Tanítói bemutatás – Lexikon használata (6 perc)

Tanító bemutatja:

- A lexikon borítóját, tartalmát
- Betűrendes keresés alapját (A–Z)
- Egy egyszerű szó megkeresését (pl. „iskola”)
- A meghatározás felolvasása

Közös tevékenység:

A gyerekek együtt lapoznak, megkeresik a tanítóval a szót.

3. Egyéni munka – Szóvadászat (15 perc)

Feladatlap / füzetfeladat:

Keress meg 3 szót a lexikonban! Rajzold le a füzetedbe! Írd alá a nevüket!
(pl.: ábécé, hónap, medve)

Differenciálás:

- **Gyengébb tanulóknak:**
előre megadott oldalszám vagy kezdőbetű
- **Gyorsabban haladóknak:**
írják le röviden, mit jelent a szó

4. Megbeszélés – Tapasztalatok (10 perc)

Kérdések:

- Melyik szót volt könnyű megtalálni?
- Melyik volt nehéz?
- Mit tanultunk a lexikonról?

Szóbeli beszámoló:

2–3 tanuló bemutatja a rajzát.

5. Értékelés – Lezárás (5 perc)

Értékelési módok:

- Szóbeli dicséret
- Pontgyűjtés
- Rövid önértékelés: „Sikerült megtalálni a szót?” Tapsoljon, akinek igen! Forgassa a kezét, akinek ma még nem.

Házi feladat:

Keress otthon egy szót a lexikonban, amit eddig nem ismertél!

Másold le a füzetedbe a jelentését! Rajzold mellé a képét!

Játékos órazáró feladat

Tanítói instrukció: „Ki találja meg először a szót?”

Szavak:

- mese
- só
- király

Aki megtalálja, felemeli a kezét és tanítói felszólításra, felolvassa a szó jelentését.

2. osztály – Szavak jelentése – Mit jelent?

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Időtartam: 45 perc

Célok:

- Rövid meghatározások értelmezése
- Saját megfogalmazás gyakorlása
- Szövegértés fejlesztése

Óra menete

1. Ráhangolódás (5 perc)

Tanári kérdések:

- Mi a jelentése a „kutya” szónak?
- Hogyan tudod kitalálni egy szó jelentését, ha nem ismered?

Feladat:

- Találd ki a jelentést a tanár felolvasása alapján (labda, dominó, sakk)

2. Tanítói bemutatás (10 perc)

Tanári iránymutatás:

- Mutassunk példát szótári definícióra
- Beszéljük meg, milyen részekből áll a definíció (pl. mi az, hol található)

Feladat:

- Tanár bemutatja a „kutya” és „könyv” definícióját
- Kérdések a gyerekeknek:
 - Mit jelent ez a szó?
 - Tudsz példát mondani a mindennapokból?

3. Páros munka (15 perc)

Feladatok:

1. Párokban keressetek a könyvben 2 szót
2. Írjátok le, mit jelentenek
3. Rajzoljatok egy képet a szavakhoz

Differenciálás:

- Gyengébb tanulóknak: rajzolás és egyszerű definíció
- Átlagos tanulóknak: szó leírása saját szavakkal
- Tehetséges tanulóknak: bővebb definíció és mondatalkotás

Tanári kérdések:

- Hogyan találtátok meg a jelentést?
- Miért pont ezt a szót választottátok?

4. Közös megbeszélés (10 perc)

- A párok felolvassák a definíciókat, a többiek kitalálják
- Tanár kiegészíti és pontosítja a definíciókat

5. Értékelés (5 perc)

- Szóbeli dicséret minden tanulónak
- Rövid önértékelés: „Ma mit tanultam a szavakról?”

Játékos órazáró feladat

Betűrend vadászat

Írd le a füzetedbe, melyik szó van ELŐBB a lexikonban!

1. ajtó– autó
2. béka – baba
3. csőr – csiga

Megoldás kulcs:

1. ajtó
2. baba
3. csiga

3. osztály – Mini-kutatás lexikonnal

Tantárgy: Környezetismeret / Magyar

Időtartam: 45 perc

Célok:

- Információgyűjtés fejlesztése
- Jegyzetelési készség alapozása
- Kooperatív tanulás, csoportmunka

Óra menete

1. Motiváció (5 perc)

Tanári kérdések:

- Mit tudtok az állatról/tárgyról, amit választottunk?
- Hol találhatunk információt?
- Milyen kérdéseket szeretnének megválaszolni a kutatás során?

Feladat: Gyerekek felírnak 3 kérdést a kiválasztott témához (pl. “Milyen színű a papagáj?” “Mit eszik?”)

2. Csoportalakítás (5 perc)

Tanári iránymutatás:

- Osszuk a tanulókat 3–4 fős csoportokra
- Minden csoport választ egy állatot vagy tárgyat (polip, szamár, csónak, könyv)
- Kiosztás: minden csoport kap egy lexikont vagy könyvet

Tanári kérdések a munka megkezdése előtt:

- Ki szeretné vezetni a jegyzetelést?
- Ki olvas a lexikonból?
- Hogyan osztjátok meg a munkát a csoportban?

3. Kutatás (20 perc)

Feladatok:

1. Keresd ki a szót a lexikonban (állat/tárgy)
2. Jegyzeteld a legfontosabb információkat:
 - Hol él?
 - Mit eszik?
 - Milyen tulajdonságai vannak?

3. Rajzold le a szót vagy készíts piktogramot az információkról

Differenciálás:

- Gyengébb tanulóknak: csak rajz + 1–2 tény
- Átlagos tanulóknak: jegyzet + rajz
- Tehetséges tanulóknak: teljes információs táblázat + rövid mondat, leírás

Tanári kérdések a munka közben:

- Hol találtad az információt?
- Mi az, ami meglepett?
- Hogyan lehet egyszerűen leírni a jelentést?

4. Bemutató (10 perc)

Feladat: Minden csoport mutatja be a jegyzeteit, rajzait, és mondja el a legérdekesebb információt

Tanári kérdések:

- Mi volt a legérdekesebb, amit megtudtál?
- Mit csinálnál másképp legközelebb a kutatásnál?
- Ki tud egy új tényt elmondani, amit egy másik csoport talált?

5. Reflexió és értékelés (5 perc)

Értékelési módszer:

- Szóbeli dicséret minden csoportnak
- Rövid önértékelés: „Mi tetszett a kutatásban?” „Mi volt a legnehezebb?”
- Pozitív visszajelzés a kooperációért és a jegyzetelésért

4. osztály – Fogalmi térkép készítése

Tantárgy: Magyar / Környezetismeret

Időtartam: 45 perc

Célok:

- Fogalmak rendszerezése
- Kapcsolatok felismerése
- Önálló és kooperatív tanulás fejlesztése

Óra menete

1. Ráhangolódás (5 perc)

Tanári kérdések:

- Mit tudtok a környezetvédelemről?
- Milyen szavak, fogalmak jutnak eszetekbe?
- Hogyan lehet ezeket összekapcsolni?

Feladat:

- Gyerekek gyors brainstorming: mindenki mondjon 1–2 szót a témához (pl. „állatok”, „növények”, „élőhely”)
- A szavak a táblára kerülnek

2. Tanítói bemutatás (10 perc)

Tanári iránymutatás:

- Mutassunk egy kész gondolattérképet egy egyszerű témáról (pl. „kert”)
- Magyarázzuk el, hogyan lehet főfogalmakat és alfogalmakat összekapcsolni
- Beszéljük meg a vizuális jelölések (színek, ábrák) szerepét

Tanári kérdések:

- Melyik fogalom a központi?
- Hogyan lehet a többi fogalmat csoportosítani?

3. Csoportmunka (20 perc)

Feladat:

Válasszatok a lexikonból egy **központi témát** (például: „Állatok”, „Víz körforgása”, „Növények”).

Keresd ki a lexikonból a témához **kapcsolódó kulcsfogalmakat**:

Például az „Állatok” témánál: emlősök, madarak, rovarok, élőhely, táplálkozás, tulajdonságok.

Készíts egy **fogalmi térképet**:

- Írd a központi fogalmat a lap közepére.
- Rajzolj ágakat a kapcsolódó kulcsfogalmaknak.
- Ha szeretnéd, használj **színeket vagy kis rajzokat** az ágak megkülönböztetésére.

Differenciálás:

- Gyengébb tanulóknak: 5–6 fogalom + rajzok
- Átlagos tanulóknak: 8–10 fogalom + színezés
- Tehetséges tanulóknak: 12–15 fogalom + rövid magyarázat minden kapcsolatnál

Tanári kérdések a munka közben:

- Melyik fogalom a legfontosabb?
- Hogyan kapcsolódik a többi fogalomhoz?

4. Bemutató (5 perc)

Feladat: Minden csoport mutatja be a térképét. Röviden mondják el a fő kapcsolatokat.

Tanári kérdések:

- Mi volt a legérdekesebb kapcsolat, amit találtatok?
- Hogyan segített a térkép a fogalmak megértésében?

5. Értékelés (5 perc)

Módszer:

- Szóbeli dicséret minden csoportnak
- Rövid önértékelés: „Mi tetszett a legjobban a térkép készítésében?”
- Pozitív visszajelzés a kreativitásért és együttműködésért